

Van de ene dag op de andere belandde Johan Kelders op de straat. Laat niets het vermoeden, ooit lag deze net geklede man straalbezopen onder een bank in het park. Maar hij vocht terug. Een gevecht dat hij vandaag, zowat drie jaar later, nog steeds niet helemaal gewonnen heeft. Niet enkel omdat het veel kracht vergt, maar ook omdat de samenleving vandaag niet zo verdraagzaam is als ze beweert.

Ilse Van Halst

'God heeft me bij de hand gegrepen'

JOHAN KELDERS

DESTIJDSD ruidde Johan Kelders zijn politieke studies aan de universiteit te Amsterdam voor een baan in opdracht van de Wereldomroep in Latijns-Amerika. Daar stampte hij ook een succesvol reisagentschap uit de grond. Twintig jaar lang ging het hem voor de wind. „Mijn reisbureau was gespecialiseerd in exclusieve reizen op maat. Ik kwam op plaatsen waar de meesten nooit komen, had ook tal van contacten met de plaatselijke bevolking. Een buitengewoon boeiende en verrijkende baan.”

- Maar toen liep het mis?

Eind de jaren 1990 al waagde het Amerikaanse publiek zich almaar minder aan reizen. Angst voor aanslagen, weet je wel. Bovendien werd mijn Mexicaanse vriendin depressief. We besloten naar Nederland te verkassen, in de hoop dat een andere leefomgeving haar deugd zou doen. Maar het ging allemaal slechter. Op een dag vond ik haar. Zelfdoding. Die gruwelijke ervaring en de schuldvrage - ik verweet mezelf dat ik haar onvolgende had geholpen - vraten aan me. Ik sloot me volledig af, zelfs met mijn zussen wilde ik geen contact meer. Ik belandde in een spiraal van kwaad naar erger, tot ik mijn huur niet meer kon betalen en op straat werd gegooid.

Je huis verlaten is deels je ziel kwijtspelen. Je komt in een woestijn terecht, maar het kon me toen niets schelen. In pakweg amper 24 uur was ik een tweedegradswezen geworden. Althans zo zagen de mensen me. Er restte me geen andere keuze dan me te begeven in de kringen van zwerwers en daklozen, waarbij de samenleving me indeelde. Ik behoorde niet langer tot 'wij', maar tot 'zij'. En ook al wil je het niet, na luttele dagen voel je je zo. Iedereen loopt aan je voorbij.

- Hoe overleefde u?

Zowat veertien maanden was ik ondergedoken, met alle gevaren van dien. Ik at haast niet meer, sliep slecht, verwaarloosde mezelf. Ik raakte aan de fles, ik bedelde, ik stal. Een daklozenuitkering kreeg ik pas laat toegekend. Ik

heb dus honger geleden. Niet even geen trek, maar echt honger. Zo'n ontzettende honger, dat ik wel eten moest stelen. Vreselijk is dat! In dit wereldje vervagen je grenzen één voor één.

Soms lag ik nachtenlang wakker. Van het lawaai, van de regen die me door en door koud maakte. Van angst ook door amokmakers in elkaar geslagen te worden. Je wordt zo vreselijk moe. Maar bovenal dat er geen uitzicht is, maakt het zwaar. Hoop maakt je lot draaglijker, doet je volhouden. Een zwerwer heeft echter geen hoop.

Veel steun aan andere daklozen had ik niet. Een echte jungle, dat wereldje! Het is ieder voor zich. Zo plofte ik op een keer neer op een

bank in het park, toen ik werd weggejaagd. „Weg uit mijn huis!”, riep die vrouw. „Dit is mijn bank!” Waarop ik antwoordde: „Een bank is toch van iedereen.” Maar ze hield vol: „Scheer je weg, of ik roep er mijn vrienden bij.” En om haar woorden kracht bij te zetten, mikte ze een fles naar mijn hoofd. Daarop ben ik het maar afgebeld. Bovendien hoorde ik er niet echt bij. Ik was een zeer ongebruikelijke zwerwer, omdat ik alles wat me overkwam neerpande in schriftjes die ik overal meesleurde. Dat namen de meeste zwerwers me kwalijk.

- Trok u zich dan op aan dat schrijven?

Die schriftjes waren ontzettend

belangrijk voor me. Het was net of de woorden die ik neerpande me in bescherming namen. Dankzij die woorden kon ik afstand nemen van wat ik beleefde. En ze gaven me wat eigenwaarde.

Daarnaast ontdekte ik, die vroeger nooit gelovig was, in dat proces van verloedering ook God als een warmte, als een rustpunt. Kerken werden belangrijk voor me. Daar heerste rust en geborgenheid. Daar was ik niet overgeleverd aan de wetten van het asfalt.

Vanuit dat elementaire godsbesef ontdekte ik ook het belang van de ander die je aankijkt, die je aanraakt. Als zwerwer word je haast nooit aangekeken. Mensen kijken juist van je weg. In zo'n isolement is een blik, een aanraking onwaarschijnlijk belangrijk. Het is een signaal dat je erbij hoort, dat je bestaat. Dat soort elementaire religieuze ervaringen, dat kijken en aanraken, herken je pas, als je, zoals ik, door de hel bent gegaan.

- Hoe slaagde u er dan in de straat de rug toe te keren?

Op een bepaald moment gingen almaar meer mensen om me heen dood. Voor een zwerwer is de grens tussen leven en dood schrikbarend dun. Dat zette me aan het denken: „Wil ik wel dood?” Uiteindelijk besloot ik terug te vechten. Ik probeerde mijn eigenwaarde op te krikken via mijn schriftjes en via die elementaire godservaringen. Stapje voor stapje zocht ik naar een nieuw evenwicht.

Heel toevallig vond mijn zus me toen. Ze was al langer naar me op zoek. Ze wilde me opnemen in haar huis. Eerst weigerde ik, maar uiteindelijk waagde ik de stap. Ik moest iets doen, zo niet zou ik eindigen als de andere zwerwers. Twee keer al had ik op het punt gestaan om uit het leven te stappen. Een keer stond ik op een brug klaar voor de finale sprong, een andere keer wilde ik me onder een trein gooien. Maar ik vond het luf. Ik heb het zwaar gehad, maar

Er is maar heel weinig voor nodig om van de wereld van 'wij' naar de wereld van 'zij' te gaan. Dakloos, het kan iedereen overkomen

ik bedacht dat dit eigenlijk nog niets is bij wat bijvoorbeeld mensen in Darfur meemaken.

- Leeft u nu anders dan vóór uw zwerwersbestaan?

Ik zie veel meer de betrekkelijkheid van het begrip normaal. Wat is normaal? Wat is abnormaal? Waar ligt de grens? Vóór je het weet, beland je van de wereld in de schaduwwereld. Daarvan terugkeren is stukken lastiger. Niet enkel vereist het ontzettend veel kracht, in je eentje kun je het nooit. Je moet iemand hebben die je bij de hand neemt, die je vasthoudt en blijft

vasthouden, telkens jij je los trekt. God heeft mij de hand gegrepen. Net op tijd was die strohalm er, maar het was moeilijk. Ontelbare keren stond ik op het punt uit het huis van mijn zus weg te lopen. Ontzettend moeilijk is het weg te raken van de zelfkant van het bestaan! Dat heb ik aan den lijve ondervonden. Pas je niet op, dan glijd je razendsnel terug. En nogmaals, in je eentje is er geen kans op slagen. Ondanks alle mooie woorden aanvaardt de samenleving je niet meer.

Mensen beweren wel dat ze verdraagzaam zijn, maar in praktijk zijn ze dat niet. Als ik werk zocht en mijn geschiedenis vertelde, werd ik steevast de deur gewezen. „Jammer, maar op mensen zoals jij valt niet te bouwen.” Dan beland je in een zwart gat. Je wilt je leven opnieuw op de rails plaatsen, maar de samenleving gunt je die kans niet. Gelukkig ontmoette ik iemand die me toch krediet gaf. Uiteindelijk kon ik tijdens het seizoen aan de slag op een cruiseschip, en ik verdien wat bij met schrijven. Maar tot op de dag van vandaag heb ik nog steeds geen eigen woonst.

Vanaf 2 januari kunt u (helaas niet in alle edities) de belevenissen van Johan Kelders als zwerwer volgen in zijn cursiefjes *Dakloos*, die in dit blad de rubriek *Mijn naam is* op bladzijde 2 vervangen. De nieuwe rubriek is echter voor iedereen na te lezen op de website www.kerknet.be/kerkenleven.

© Wim Hendrix